

УНМИК/РЕГ/2003/9
15. април 2003. године

УРЕДБА БР. 2003/9

**О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ЗАШТИТИ ОКОЛИНЕ
КОЈЕГ ЈЕ УСВОЈИЛА СКУПШТИНА КОСОВА**

Специјални представник Генералног секретара,

Сходно овлашћењима која су му дата Резолуцијом 1244 (1999) Савета безбедности
Уједињених нација од 10. јуна 1999. године,

У складу са Члановима 9.1.44 и 9.1.45 Уставног оквира за привремену самоуправу
(Уредба УНМИК-а бр. 2001/9),

Узимајући у обзир писмо Председника Скупштине Косова од 10. фебруара 2003.
године у вези са Законом о заштити околине којег је усвојила Скупштина Косова 6.
јануара 2003. године,

Овим проглашава важећим од дана потписивања Закон о заштити околине (Закон бр.
2002/8) који је дат у прилогу овој Уредби, при чему његове одредбе, посебно оне у
Члановима 11, 13.1 и 24. морају да буду примењене у пуној сагласности са Члановима
8.1 (m) до (p), (q) и (r) Уставног оквира за привремену самоуправу, а термини “увоз” и
“извоз” и термини изведени из њих биће тумачени за потребе примене Закона на начин
који је у складу са Резолуцијом 1244 (1999) Савета безбедности Уједињених нација.

Потписано 15. априла 2003. године

Специјални представник Генералног секретара
Михаел Штајнер

ЗАКОН О ЗАШТИТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Скупстина Косова,

На основу Уредбе бр.2001/9 од 15 маја 2001 године О Уставном Оквиру Привремених Институција Самоуправе на Косову нарочито цланови 5.1 (f), 5.7, 9.1.26 (a), 9.3.3, 11.2 и даље;

Увидевши потребу увођења стандарда о животној средини на Косову у складу са стандардима Европске заједнице;

Посвећени циљу обезбеђења здраве животне средине за народ Косова;

Имајући у виду да примена таквих стандарда и стварање такве средине треба да буде у складу са одрживим економским развојем и да Косово може подносити такве трошкове;
и

У циљу стварања основе законског оквира која ће (и) омогућити здраву животну средину у порасту током постепеног увођења стандарда Европске заједнице, (ии) обезбеђивања средстава за стварање такве средине и у складу са одрживим привредним развојем, (иии) стварања надлежности и обавеза јавних власти које су одговорне за постепено увођење и примену таквих стандарда и (ив) признавања права и обавеза лицима и предузећима који су оштечени о таквих активности или интереси који промовишу здраву животну средину на Косову;

Доноси Закон о заштити животне средине, како следи:

ПОГЛАВЉЕ II: ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1 Сврха закона

1 Основни циљ овог закона је стварање основе за законски оквир који ће промовисати повечање здраве животне средине за народ Косова постепеним увођењем и применом стандарда Европске заједнице на заштити животне средине на Косову.

2 Такође основни циљ овог закона је да обезбеди да се стварање такве средине омогући са подношљивим трошкова и у складу са одрживим привредним развојем.

3 Овај Закон идентификује јавне власти које ће спроводити одредбе овог закона, стварање специфичних власти и њихове обавезе које произилазе из овог Закона. Закон ће такође утврдити права и обавезе лица или предузеча који су оштећени од активности јавних власти или лица заинтересовани за промовисање здраве животне средине на Косову.

Члан 2

Дефиниције

По овом закону примењују се следеће дефиниције

- (a) «Скупштина» је законодавно тело основано у складу са чланом 1.5. (a) и 9.1. Уредбе УНМИК-а 2001/9 о Уставном оквиру о самоуправи на Косову.
- (b) «Критички премечај животне средине» је општи израз који се односи на загађивање, отпатке или смече који прекорачују критичке нивое прописане овим законом или нормативним актима донетим у складу са овим законом.
- (c) «Оштетење средине» значи ствар или активност са изузетним и очитим потенцијалом да битно нарушава средину или изазове еколошке удес.
- (d) «Деградирање» или «деградирање средине» значи битно деградирање средине (у мери која утиче на квалитет живота) од загађивања, одпадака и смећа, или од новашченог коришћења природних извора.
- (e) «Еколошки удес» подразумева неочекивано збивање које изазива виша сила или други узроци и резултира акутним стањем у краћем трајању, смећем или одпатцима који очигледно угрожавају јавно здравље или наносе штету животној средини.
- (f) «Еколошка дозвола» значи писмено овлашћење донето у складу са овим законом које се у прописаним условима овим законом или нормативним актима донетим на основу закона даје за изградњу.
- (g) «Прцена утицаја на животну средину» (ПУЗС) подразумева процену могућих штета на средину изазваних градњом или другим развојним активностима.
- (h) «Оштетење средине» подразумева суштинских негативни импакт на регенеративни капацитет средине или нарушавање специфичног екосистема.
- (i) «Инспектор животне средине» је лице које је на основу овог закона или нормативних аката у складу са овим законом овлашћено да изврши инспекцију над развојем и другим активностима као и претходним утврђивањем усаглашености или неусаглашености таквих активности са овим законом односно нормативним актима донетим на основу овог закона.
- (j) «Инспекторат животне средине» је институција основана овим законом.
- (k) «Еколошка дозвола» подразумева писмено овлашћење издато у складу са овим законом или нормативним актом на основу овог закона, у прописаним околностима када се овим законом или нормативним актом на основу њега траже таква грађевинска дозвола.
- (l) «Саветодавни одбор за заштиту средине» је одбор установљен овим законом.
- (m) «Велики премечај средине» је општи израз који се односи на загађивање, одпатке и смече који прекорачују граничне нивое прописане овим законом или нормативним актима донетим на основу овог закона.
- (n) «Влада» подразумева Владу формирану према члану 1.5. (ц) и 9.3. Уредбе УНМИК-а 2001/9 о Уставном оквиру о привременој самоуправи на Косову и сваку наредну владу или централну извршну власт.
- (o) «Опасни одпацци» подразумева друштвену штету која (и) представља битно угрожавање људског здравља и средине ако се неадекватно управља њима, (ии) ако су ти отпацци запаљиви, корозиони, реактивни или токсички и (иии) класификовани као опасни од стране ЕЗ.
- (p) «Фонд Косова за животну средину» или «Фонд» је фонд основан на основу овог закона.

- (q) «Косовска агенција за заштиту зивотне средине» (КАЗЗС) је агенција при Министарству предвиђена чланом 39. овог закона.
- (r) «Нормативни акт је свака уредба УНМИК-а или закон који има нормативну снагу на Косову.
- (s) «Допунски нормативни акт» је административна директива, административно упутство или сваки други акт са нормативном снагом на Косову кој је донет од стране органа јавне власти на основу појединог нормативног акта.
- (t) «Посебни акт» подразумева утврђена начела, поступак, правила, норме или стандарде који се прописују на основу овог закона. Када је овим законом Влада овлашћена да доноси акта, ти акти треба да буду административна смерница, инструкција или друга акта за чије доношење Влада је овлашћена на основу овог и других закона или уредбе УНМИК-а. Ако овај закон овлашћује министра за доношење посебних аката она могу да буду административна упутства или друга акта за чије доношење министар је овлашћен овим и другим законима или уредбама УНМИК-а. Када овај Закон овлашћује општине за доношење посебних аката, та акта могу да буду она за које је општина овлашћена да их усвоји на основу овог и других закона или уредби УНМИК-а. Када се овај закон односи на посебна акта без делегирања одговорне власти за доношење таквих аката, то укључује таква акта која су донета од стране Владе, Министра, Министарства или општина.

- (u) «Лиценца» представља писмени законски инструмент јавне власти којим се има лац овлашчује да се ангажује у посебној врсти бизниса или друге пословне активности у складу са условима прецизираним у лиценси.
- (v) «Овлашћење» представља писмени законски инструмент јавне власти којим се има оцу даје право да спроводи одређену активност или пројект једнократна, у складу са условима разрађеним у овлашћењу.
- (w) «Лице» значи правно или физичко лице»
- (x) «Загађивач» подразумева лица која проузрокују загађивање.
- (y) «Загађивање» подразумева испуштање субстанци (укључујући субстанце у чврстом, тећном или гасовитом стању) или енергије (укључујући вибрације, радијацију, топлоту, светлост, буку или друге облике енергије) у средину, које имају значајан потенцијал да оштетују људско здравље, живе организме, или екосистеме и срдину у целини.
- (z) «Заштичени региони» су они који су посебно дефинисани као заштитени региони овим законом или допунским нормативним актом донетим на основу овог закона ради промовисања и очувања појединих природних вредности од топографског, еколошког или рекреативног значаја.
- (aa) Термин «Јавна власт» подразумева следеће:
 - (i) извршну власт, јавни орган, министарство, одељење, агенцију или другу централну, регионалну, општинску или локалну власт која врши извршну, законодавну, регулативну, административну или правну власт на основу нормативног или допунског нормативног акта.
- (bb) «Јавне службе у области заштите средине» су јавне услуге која се пружају од јавни служби и укључују сакупљање и третирање отпадака, снабдевање водом, третирање отпадних вода и друге услуге које су непосредно повезане са спречавањем загађивања.
- (cc) «Предузеће» који подразумева партнерство, предузеће, правно лице, асоцијацију, пројект, филијалу, уред или организације и друге установе.

- (dd) «Драгоцени природни извори» представљају познате природне јединствене драгоцености, које се овим Законом или нормативним актима донетим на основу овог закона сматрају таквим; такав природни извор укључује јединствену географску појаву као што су фосили, необични минерали, акумулације или формације, печине и јаме, водопади, језера, реке, равнице с водом, јединствене билке и животиње, као и екосистеми и пејсажи.
- (ee) «СПГС» је специјални представник генералног секретара Уједињених нација и канцеларија под његовом јурисдикцијом.
- (ff) «УНМИК» је привремена управа Уједињених нација на Косову.
- (gg) «Рециклажа» значи селективно сакупљање комуналних отпадака ради репродукције и поновне употребе. Исти материјал се користи за производњу истог или сличног производа са претходним.
- (hh) «Генетски измењени организми» представљају организме (биља, животиње, микроорганизми и њихови делови) створени кроз генетски инжењеринг односно генетских промена.

Члан 3

Одговорни органи за управљавање заштитом животне средине

1. Јавне власти учествују у активностима заштите средине у мери у којој су овлашћене или дужне овим законом, или нормативним актима донетим на основу овог закона.
2. Скупштине и Влада Косова обезбеђују заштиту животне средине кроз доношење стратешких докумената и програма за заштиту животне средине из посебних области под условом да таква стратеска документа и програми буду у складу са другим одредбама овог закона.
3. Министарство ће заштити средину до тачке за коју је посебно овлашћено овим законом, одредбама допунским нормативним аката донетим према овом закону у оквиру одговорности утврђенх Уредбом УНМИК-а 2001/19 како је измењена Уредбом УНМИК-а 2002/5».
4. Општина може, у мери у којој се посебно тражи или овлашћује овим законом, односно одредбама допунски нормативних аката донетим у складу са овим законом, вршити одговорности на оним питањима животне средине која се тичу општине у коликои се могу преузети, конторлисати, спречавати, финансирати или управљати самостално од те општине. Пчитања животне средине која спадају у оквиру одговорности општине су:
 - (a) стварање стандарда, у складу са овим законом и допунским нормативним актима донетим на основу овог закона, локалним извођачима који нису под управом СПГС, јавних служби у области заштите средине;
 - (b) деловање извођача у складу са таквим стандардима;
 - (c) планирање заштите средине у оквиру општине;
 - (d) предузимање одговарајући локалних мера за заштиту средине у складу са одрживим привредним развојом, овим законом и допунским нормативним актима у складу са овим законом;

- (е) предузимање и спровођење мера ради контролисања нивоа буке у таквој општини;
- (ф) друга питања којима су задужене општине овим законом или допунским нормативним актима донетим на основу овог закона.

5 Министарство врши стручни и административни надзор над активностима за заштиту средине у општинама с циљем да обезбеди (и) усаглашеност деловања општина према одредбама овог закона или допунских нормативних аката и (ии) координацију активности Министарства са општинама на заштити средине у складу са одредбама овог закона и допунских нормативних аката. У циљу постизања такве усклађености и координације, Министарство је овлашћено та тражи од општина измену, поништење или стварање стандарда за заштиту средине.

6 Активности које имају за циљ подстицање рационалне употребе природних извора и промовисање одржљивог привредног развоја одвијају се у складу са административним упутствима од појединих лица, невладиних организација, стручних организација и предузећа.

Члан 4

Циљеви заштите животне средине

Основна сврха заштите животне средине је остваривање следећих општих, реалних циљева од стране јавних власти, лица и предузеча у складу са одрживим привредним развојем Косова:

- (а) постепено смањивање загађености, деградације и оштечења средине, као и минимизирање или спречавање оних привредних и других активности које представљају велику опасност по здравље човека и средине;
- (б) заштита биолошке разноликости и укупне еколошке равнотеже на Косову;
- (с) рационално и стабилно коришћење природних извора, производног земљишта и заштита генетских природних акумулација;
- (д) заштита природних вредности и реткости; и
- (е) очување и рехабилитација разноликости, културних и естетских вредности пејсажа».

Члан 5

Опста начела политике заштите животне средине

1 До мере у којој се од јавне власти тражи или је овлашћена поједином одредбом овог закона или допунским нормативним актом кој је донет у склад са овим законом, обавиче задатке на основу водечих следечих начела политике, узимајући у обзир реалну евалуацију (и) могућности јавних власти, лица или предузећа на Косову за примену предложене мере заштите средине, и (ии) могућег негативног уплива цила промовисања одрживог привредног развоја Косова:

- (а) Начела постепеног усклађивања са стандардима Европске заједнице

Заштита средине заснована је на постепено увођење стандарда Европске заједнице у циљу обавезног стварања здраве средине за појединце и спровођења што адекватније праксе прихватање у научној јавности за побољшање средине.

(b) Усклађивање заштите средине и потреба привредног развоја

Све мере, стандарди и активности за заштиту средине ће се планирати и спроводити са циљем да се: (и) усклађују циљеви заштите средине са одрживим привредним развојем и (ии) смањују на разумни ниво трошкови које могу сносити Влада и народ Косова.

(c) Начело очувања заштићених региона и природних извора од вредности

Од појединаца, предузећа и јавних власти тражиће се да спречавају активности које неоправдано угрожавају биолошку разноликост Косова, пејсаже и регионе под заштитом.

(d) Начело интегралне заштите средине

Јавне власти ће међусобно сарађивати и координирати рад на предузимању и спровођењу мера, стандарда или активности које имају за циљ заштиту средине.

(e) Начело будности и спречавања

Do mere celishodnog delovanja, vodeći računa o troškovima i očekivanim efektima na zaštiti sredine, svaka aktivnost će se planirati i sprovoditi tako da sprečava ili neutrališe razorne efekte na sredinu i moguće ugrožavanje čovekovog zdravlja.

(f) Начело поновне употребе, рециклаже као и супституције хемикалија

Јавни ауторитет ће подстицати употребу супстанци које се могу поновно употребити, прерадити или биолошки уништити као и коришћење хемикалија и осталих средстава мање штетних по животну средину и здравље људи.

(g) Начело – загађивач плаћа, корисник плаћа

Лице, предузеће или јавни ауторитет који је проузроковао већу или критичну штету по животну средину, одговоран је да надокнади трошкове смањења или минимизирања такве штете. Такво лице, предузеће или јавни ауторитет је такође одговоран да надокнади штету коју су други претрпели као резултат веће или критичне штете која је нанета животној средини.

(h) Начело одговорности правног наследника – власника својине

Ако је у делу својине дошло до загађивања или појаве опасних материја које проузрокују већи или критични променај животне средине, власник такве својине је одговоран за смањење или минимизирање такве концентрације у разумном року, ако таква концентрација представља реалну опасност по здравље људи или животну

средину. Међутим власник неће сносити одговорност за смањење или минимизирање такве концентрације ако је то резултат активности јавног или друштвеног предузећа.

Власник неће бити одговоран за смањење односно минимизирање загађења у колико је та концентрација била присутна пре ступања на снагу овог закона ако власник својим активностима није допринео или учествовао на стварању таквих концентрација. Међутим, уколико је власник купио имовину нижом ценом због присуства високе концентрације загађености, у том случају он је дужан да измири трошкове смањења или минимизирања таквих концентрација до разлике између тржишне цене у време куповине и ниже цене коју је власник платио.

(i) Начело обавезног осигурања

Лице које се бави активностима које представљају изузетно велику опасност за треча лица или заштете животне средине мора обезбедити поједине основе осигурања ради поткривања могућу одговорност према трећим лицима у случају амбијенталних несрећа.

(j) Начело субсидијарне одговорности

У случајевима када се одговорност не може наметнути на разложен начин или законски лицу, предузећу, групи лица или предузећа, Влада ће бити одговорна да сноси трошкове у складу са финансијским могућностима проузрокованих смањењем или минимизирањем концентрације загађења и штетних остатака које представљају велику или критичну опасност по животну средину.

(k) Начело подстицајних мера

Влада ће промовисати активности које имају за циљ спречавање и смањење загађења остваривањем пројеката који ће се разматрати у Скупштини, ради предузимања мера ради подстицања и покретања иницијатива за довођење нове технологије и обучавање. Таквим пројектима се предвиђају детаљни трошкови (бенефиције) за спровођење наведених мера.

(l) Начело заштите права пред судовима

Свако лице, предузеће или група лица или предузећа која претрпе материјалну штету или се налазе у опасности да претрпе материјалну штету у вези са посебном активношћу или извору загађења који представља повреду овог закона или допунских нормативних аката донетих на основу овог закона имају право да подносе тужбу или да траже од надлежног суда или јавног ауторитета адекватну примену овог закона или допунских нормативних аката.

(m) Начело јавности и приступ информацијама

Сва лица имају право да буду информисана о стању животне средине. Информације које се односе на стање животне средине и остале информације у вези са животном средином као и поступцима и активностима јавних ауторитета и извршних

органа које пружају јавне услуге у области заштите животне средине омогућиће приступ јавним информацијама до границе која је одређена Законом о слободи информација.

ПОГЛАВЉЕ II

ДОКУМЕНТИ О ЗАШТИТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Члан 6

Стратегија за заштиту животне средине и стабилан развој на Косову

- 1 Влада ће изградити и поднети Скупштини пројекат о Стратегији заштите животне средине и одржив економски развој Косова.
- 2 Пројекат о стратегији заштите животне средине и одржив економски развој Косова садржиће циљеве и упутства за заштиту животне средине на Косову за временски период од 10. година који ће се координирати са Просторним планом Косова.
- 3 Пројекат о Стратегији заштите животне средине и одржив економских развој садржи:
 - (a) Предлог политике коришћења природних извора;
 - (b) Анализу научних истраживања тренутног стања природних извора, просторну локацију, квантитет и квалитет природних извора Косова;
 - (c) Предлог стратешких приоритета у коришћењу природних извора укључујући време и локацију, квантитет, квалитет, обнављање и стратешке резерве;
 - (d) Предлог обавеза за постепено обнављање, тамо где постоје могућности, осиромашених природних извора;
 - (e) Стање биодиверзитета на Косову и заштићених природних области;
 - (f) Анализу стања животне средине, идентификацију већих амбијенталних штета и њихови утицају на јавно здравље;
 - (g) Основни предлог елемената и услова за заштиту и побољшање животне средине;
 - (h) Дугорочна предвиђања трендова и услова у односу на животну средину;
 - (i) Предлог циљева и реалних метода суочавања са амбијенталним трендовима и условима,
 - (j) Реалну евалуацију потребних финансијских средстава за остваривање циљева и предлог извора таквих средстава, и
 - (k) Предлог приоритета задатака и пројеката као и ауторитети који се предлажу да преузму одговорност за њихову имплементацију.
- 4 Предлог стратегије за амбијенталну заштиту Косова и одрживи привредни развој ће се припремати од стране Министарства у координацији са другим министарствима и научним институцијама Косова.
- 5 Пре него што ће се стратегија за амбијенталну заштиту Косова и одрживи привредни развој предложити Скупштини за усвајање, јавности ће бити доступна путем медија за најмање четрдесетипет (45) дана како би се јавности омогућило да изражавају своја мишљења, сугестије, коментаре и своје погледе.

Члан 7

Програми заштите животне средине

1. Сваких пет година, Министарство ће поднети Влади предлог програма за заштиту средине на Косову. Предлог програма обухватиће предлог мера које треба предузети или стандарде за :

- (a) промовисање интегралног система заштите животне средине и промовисање одрживог привредног развоја,
- (b) Исправке у амбијенталном планирању и његово регулисање
- (c) Заштита вода,
- (d) Заштита земљишта,
- (e) Заштита ваздуха и атмосфере (укључујући и озон),
- (f) Заштита биодиверситета, екосистема и природних подручја под заштитом
- (g) Регулисање активности које обухватају опасне отпатке и дегенеративне хемикалије, и
- (h) Заштита од буке и вибрације.

2 Сви предлози обухваћени у предлог програма ће садржати детализовану евалуацију цена/ бенифиције свих предложених мера и стандарда.

3 Општине могу усвојити општинске програме за заштиту животне средине и сличне програме рада. Ови програми ће бити у складу са овим законом и допунским нормативним актима усвојеним на основу овог закона».

Члан 8

Акта о просторном планирању и уређењу

1. Просторни план Косова, просторни планови општина, планови за менаџирање природних ресурса као и развојни планови и програми утврђени законом, који су од утицаја на животну средину, морају обухватити процену планираних активности и њихов утицај на животну средину. Процена планираних активности као и њихов утицај на животну средину припрема се и подноси на начин и по поступку утврђеним законом и еволуацијоммогућих позитивних привредних утицаја на такве активности.

2. Просторним и урбанистичким плановима посебно ће се:

- (a) прописивати специјалан режим заштите природе, подручја под заштитом, вода, земљишта, јавних зелених површина, рекреативних зона и природних лечилишта,
- (b) дефинисати амбиенталну опасност подручја (загађених подручја, подручја угрожених од ерозије, од бацања непрерађених материјала и др.) и дефинисати предлог мера за рехабилитацију таквих подручја,
- (c) Предложити мере и услове за заштиту животне средине за површине намењене за коришћење природних ресурса, изградњу фабрика за производњу енергије, индустријских фабрика и инфраструктуре и изградњу структура за сконцентрисање отпадака.

3. Процена планираних активности обухвата анализу постојећег стања животне средине, могући утицај на животну средину планираних активности, предложене мере за његово ублажавање као и привредни развој.

4. Просторни план Косова, просторни регионални планови, општински просторни планови као и остала акта о просторном планирању и уређењу, пре њиховог усвајања достављају се на мишљење (ради давања стручног мишљења) Косовској агенцији за заштиту животне средине (у даљем тексту: КА33С) под ауторитетом Министарства.

Члан 9

Извештај о стању животне средине

1 Сваке две године, Влада ће припремати и поднети Скупштини извештај о стању животне средине. Министарство ће бити одговорно да обезбеди Влади почетни нацрт таквог извештаја. Такав извештај ће садржати податке, и то:

- (a) садашње стање животне средине и промене у амбијенту,
- (b) амбијентални утицај на јавно здравље,
- (c) амбијенталне штете,
- (d) одрживост коришћења природних ресурса,
- (e) имплементацију програма за заштиту животне средине на Косову и програме рада, као и њихов ефекат на привредни развој,
- (f) предузимање мера за заштиту природе, успехе од предузетих мера и њихов ефекат на привредни развој,
- (g) анализу функционисања Министарства и ауторитета и делатности оператора јавних служби које пружају јавне услуге»
- (h) евалуацију трошкова у прошлости, садашњих и будућих за привредни утицај на амбијенталне активности створене од Министарства.

2 Извештај о стању животне средине се објављује и доступан је јавности.

ПОГЛАВЉЕ III:

МЕРЕ ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

ДЕО I: Правила и стандарди

Члан 10

Граничне вредности емисије и имисије

1. Влада, по пријему предлога од Министра, биће овлашћена да доноси допунска нормативна акта која стварају прихватљиви ниво емисије и имисије стетних материја укључујући чврсте, течне и гасовите загађивачке материјале и опасне субстанце у ваздуху, води и на земљи.

2 Сви допунски нормативни акти, овлашћени од овог члана, повремено ће се развијати, усвојити и мењати како би се постепено могли поклапати са релевантним стандардима и условима ЕЗ на начин који је и реално одолив од јавних ауторитета, лица и предузећа као и да је у складу са одрживим привредним развојем на Косову

3 Један од допунских нормативних аката овлашћених од овог члана ствараће прихватљиве нивое ослобађања из машина са унутрашњим сагоривањем.

4 Када се сматра да је у интересу јавности да се тако поступи, Влада ће суспендовати, у потпуности или делимично, примењивање допунског нормативног акта овлашћеног из овог члана у односу на постојећи загађивач, у случају да постојећи загађивач приступи административном уговору са Владом којим се од постојечег загађивача тражи да испуњава оштрије стандарде ослобађања током одређеног временског периода, сходно специфичном прогресивном временском року. Сваки такав уговор захтеваће од одговарајућег постојећег загађивача да по редовним основама плаћа једну разумну таксу, која ће постојати део Консолидованог фонда Косова. Сваки такав уговор ће се поднети Скупштини на разматрање и ниједан такав уговор неће бити ефективан уколико се не ратификује од стране Скупштине.

5 Када се сматра да је у интересу јавности да се тако поступи, Влада може приступити административном уговору са постојећим загађивачем уз захтев да се такав загађивач сложи са оштријим стандардима ослобађања у односу на оне донетим допунским нормативним актима, донетим сходно овом члану. У циљу омогућавања охрабривања таквим постојећим загађивачима да приступе таквом административном уговору, Влада ће сачинити предлоге за разматрање од стране Скупштине, препоручујући Скупштини да ствара охрабрујуће стандарде како би Влада могла да понуди постојећим загађивачима. Сваки такав уговор који охрабрује постојеће загађиваче поднеће се Скупштини за разматрање и ниједан уговор неће бити ефективан уколико се не ратификује од стране Скупштине.

Члан 11

Правила поступања

Влада ће, по пријему предлога од Министарства, бити надлежна да доноси један или више допунских нормативних аката, уз спецификацију основа правила поступка који ће бити надгледани од стране оператора јавних услуга у области заштите животне средине.

Члан 12

Правила поступања са отпаcima и опасним материјама

1. Влада ће, по пријему предлога од стране Министра, бити надлежна да доноси један или више допунских нормативних аката, који спецификују правила поступка која треба да се обсервирају од стране јавног ауторитета, лица или предузећа која учествују у бизнису менаџирања, сконцентрисања, транспорта и администрирања одпатцима и штетним материјама. Таква допунска нормативна акта могу специфицирати техничке захтеве и/или критеријуме који се примењују:

- (a) Локација или стварање једне структуре за смештај отпадака и штетних материја;
- (b) Колекција, класификација, смештај и превоз отпадака и штетних материја;
- (c) Прерада, коришћење и остале облике за поновну употребу отпадака.
- (d) Прикупљање, уништавање или третирање отпадака и штетних материја, и
- (e) Употреба отпадака као материјала за производњу енергије, сировина итд.

2 Када Влада сматра да је од интереса јавности, да обезбеди само једно лице или предузеће са посебном лиценцом, може се бавити са посебним третманом отпадака и опасних материјала, Влада може изградити и донети допунски нормативни акт, једноставан, рационалан, недискримирајући, и неексклузиван, где ће бити обухваћени услови за такву лиценцу. Једна таква лиценца ће прописати рационалне и недискриминирајуће услове којима се мора придржати носилац лиценце. Таква лиценца ће се издавати сваком апликанту који испуњава предвиђене услове.

3 Влада ће имати ауторитета да доноси допунске нормативне акте, којима захтева од свих јавних ауторитета, лица или предузећа да воде евиденцију података у вези третирања/активности отпадака и штетних материја.

Члан 13

Одобрења и забране увоза

1. На територији Косова је забрањена обрада, сакупљање и извоз радиоактивних материја и осталих опасних отпадака, ако је њихово порекло ван граница Косова, осим у случајевима када је то дозвољено од стране Владе.

2. Влада, у сагласности са Законом у спољнотрговинским активностима, ће, посебним актом утврдити:

- (а) Случајеве у којима је обавезно вршење инспекције у односу на робе које се привремено или стално увозе,
- (б) Случајеве када се забрањује увоз, извоз, складиштење, стални или привремени транзит одређених роба преко територије Косова и
- (с) Случајеве у којима је неопходна предходна сагласност министра за увоз, извоз, складиштење или транзит роба.

3. Министар утврђује начин вршења инспекције складиштења роба која се повремено или стално увозе.

4. Министарство може одлучити да се уништи илегално увозена, извозена и ускладиштена роба која прелази као транзит или у супротности за одредбама овог члана.

Члан 14

Обавештавање јавности

1. Министар одговоран за животну средину, заједно са одговорним министром за здравство, доноси упозорења, препоруке и заштитне мере када су загађења изнад критичних нивоа граничних вредности прописаних чланом 10 овог закона.

2. Општине доносе одговарајуће акте упозорења, препоруке и заштитне мере у случајевима када су загађења локалног карактера.

3. Дозвола за пројекте или остале делатности обавезује министра да упозори и обавести становништво, ако извршене процене показују да намеравана делатност може утицати на поремећај животне средине.

Члан 15

Упозорења произвођачима

1 Влада на предлог Министра, ће израдити листу о стварима, за које је потребна упозоравајућа амбијентална етикета и објашњења о садржини те етикете.

2 Само произвођачи, продавци роба на велико или увозници, који се баве са комерцијалним кунтитетним стварима за које су потребне етикетирања, биће одговорни да поштују захтеве о етикетирању.

3 Нити листа нит горе поменути захтеви о етикетирању, неће прекорачити норме или неће бити тежа од релевантних захтева ЕЗ-а.

4 Са намером стварања конформитета са таквим захтевима етикетирања, Влада ће формирати новчане казне, оправдане, за кршење тих захтева; међутим, имајући у виду да Влада неће активирати такве казне, током првих 12 месеци, после стварања таквих захтева о етикетирању, у вези са овим ће упозорити оне који крше ове захтеве и да ће њих информисати о захтевима за етикетирање и потенцијалним мерама које могу предузети против оних који не поштују предвиђене захтеве.

Члан 16

Обавеза пружања обавештења и остваривања сарадње

1 Влада ће имати ауторитет да изради допунске нормативне акте, која намећу разумне казне за лица, предузећа и јавне ауторитете, који учествују у активностима са којима стварају превелике или критичне поремећаје за животну средину. Ове казне морају бити таквог нивоа да обезхрабрују таква лица или предузећа, да учествују у таквим активностима у наставку. Када се то сматра оправданим, где је учињен превелики или критични поремећај по амбијенту, таква допунска нормативна акта могу затражити од одговорне странке да предузима или плати потрбно чишћење ради умањења штете у нивоу нижем од критичног.

2 У случају да у једном делу имања постоји концентрација загађења или опасних одпадака, који проузрокују превелики или критични поремећај животне средине, власник такве својине ће, ако се утврди да је таква концентрација загађења заиста штетна по човековом здрављу или животну средину, сносити пуну одговорност за смањење и минимизирање, у одређеном року, таква концентрација, имајући у виду, да у случају када је таква концентрација резултат активности неког друштвеног поредузећа, власник неће бити одговоран.

3 Власник неће сносити одговорност за смањење, односно минимизирање загађења, уколико је та концентрација била присутна на том имању пре ступања на снагу овог Закона, или, ако власник својим активностима није допринео или учествовао на стварању таквих концентрација. Међутим, уколико је власник купио имовину нижом ценом због присуства високе концентрације загађености, у том случају он је одговоран да плати трошкове смањења или минимизирања таквих концентрација до разлике између тржишне цене у време куповине и ниже цене коју је власник платио .

4 Лицу или предузећу које учествује у активностима које обухватају наслеђену или веома велику опасност по трећу странку/е и/или амбијенталну штету тражи ће се

основно осигурање ради покривања евентуалне одговорности према трећим трећим странкама или амбијенталном инциденту. Влада ће донет допунска нормативна акта која спецификују врсте активности које захтевају обавезно осигурање и ниво обавезног осигурања који се примењује на сваку врсту активности.

ДЕО 2: Материјалне обавезе одговорних страна

Члан 17

Одговорност и обавезе за поремећај животне средине

1. Одговорна страна за поремећај животне средине покрива укупне трошкове отклањања и минимизирања поремећаја у складу са овим и осталим законима.
2. У укупан износ трошкова рачунају се:
 - a. трошкови рехабилитације и праћења, инвестициони и оперативни трошкови, као и трошкови процене утицаја на животну средину,
 - b. трошкови обавештавања јавности о поремећајима у животној средини створених праћењем емисија,
 - c. трошкови јавних служби у области заштите животне средине осталих активности на заштити животне средине и
 - d. трошкови праћења поремећаја.
3. Одговорност за поремећај животне средине сноси власник, ималац објекта или свако друго лице из којег је настао поремећај животне средине.
4. Одговорна страна или његов правни наследник одстрањује велике поремећаје у животној средини и у вези са овим предузима све потребне могуће мере у складу са законом.
5. Страна која користи природне изворе сноси трошкове рехабилитације животне средине укључујући и трошкове праћења и осталих неопходних мера.
6. Страна укључена у законитој или незаконитој делатности која има за последицу деградацију животне средине исплачује надокнаду због губитка у вредности непокретне имовине, губитка у приходима као и губитка у својствима животне средине, лицима која су претрпела штету због ове делатности. Ако одговорно лице и оштећени не буду договорно решили питање надокнаде, свака страна може покренути поступак пред судом за надокнаду штете.
7. Ако одговорно лице или његов наследник не отклони, минимизира и ублажава последице поремећаја животне средине у складу са одредбама овог члана, централна власт или одговарајућа општина може сама ово урадити, а укупни трошкови падају на терет одговорног или његовог наследника. Централна власт и општине задржавају право на повраћај ових трошкова.
8. Ако се као одговорни за поремећај животне средине из става 6 појављују више лица и немогуће је утврдити део одговорности за поједина лица, стране сnose солидарно трошкове.

9. Одговорна страна чија активност може представљати потенцијалну опасност за поремећај И оштећење животне средине или за могући еколошки удес, дужна је да изврши обавезно осигурање од одговорности, у складу са одредбама овог закона.

Члан 18

Коришћење природних ресурса

1. Правна и физичка лица могу обављати активности на истраживању, откривању и коришћењу природних извора према следећим условима:

- (a) Да се подвргну поступку за процену утицаја на животну средину, ако је предмет процене утицаја на животну средину, у складу са цланом 20. овог закона,
- (b) Да поштује све законе и прописе у вези њихове активности,
- (c) Ако је природни извор јавно добро да ужива концесије или неко друго адекватно право у употреби и коришћењу извора у складу са законом,
- (d) У току активности да смањи поремећаје у животној средини које потичу од њега и
- (e) Након завршетка делатности да рехабилитује или врати животну средину у претходно стање у складу са пројектом рехабилитације.
- (f) Пројекти који подлежу оцени утицаја на животну средину, пројекат рехабилитације треба обухватити у извештај о утицају на животну средину.

2. Карактер права на концесије и поступак давања концесија за за употребу и коришћење природних извора утврђују се законом.

ДЕО 3: Рехабилитационе мере

Члан 19

Мере заштите и рехабилитације

1. Када се субстанцијалним доказима могу доказати немарност, предомишљени акти или преступи од стране једног лица, предузећа или јавног ауторитета које наносе веома велику или критичну амбијенталну штету или амбијентални инцидент који резултира амбиенталном штетом, такво лице, предузеће или такав јавни ауторитет ће се приморати да враћа оштећени део у условима који не представљају опасност по јавном здрављу или укупни регенерациони капацитет оштећеног дела.

2. Утолико пре, у случају да лице, предузеће или таква јавна власт учествује у трајну активност која може нанети велику или критичну амбијенталну штету или амбијентални инцидент који ће резултирати амбијенталном штетом, таквом лицу, предузећу или јавном ауторитету ће се тражити да предузме разумне мере како би обезбедио да се такве активности у будуће обављају на начин како би се (и) смањило ослобађање и ширење на дозвољеном нивоу, и (ии) минимизацију опасности по амбијентални инцидент, у складу са прихватљивим међународним мерама и праксама.

3. Лице, предузеће или јавни ауторитет којем се тражи да предузме мере према ставу 1. и /или ставу 2., у сложеним случајевима када настаје потреба, биће принуђен да изради и подноси Министру план са подвученим мерама које такво лице, предузеће или јавни ауторитет намерава да предузме. Министар ће имати на

располагању шесдесет (60) дана да би разматрао план. У случају да Министар налази оправдани основ да верује да предвиђене мере нису одговарајуће сходно ставу 1. и 2., Министар ће у року од шесдесет (60) дана дати лицу, предузећу или релевантном јавном ауторитету модификације траженог плана од Министра. У случају да лице, предузеће или релевантни јавни ауторитет сматра да су модификације од стране Министра непотребне и прескупе, која нису у складу са ставом 1. и /или 2., такво лице, предузеће или релевантни јавни ауторитет имају право да на суду покрену питање валидности једне, неких или читавих модификација.

4. Уколико је непознат идентитет одговорне странке, која је оштетила животну средину, или у случају када лице или предузеће нема задовољавајуће фондове за отклањање штете по животну средину, Влада ће бити овлашћена – у случају да та штета представља сталну опасност за јавно здравље – да донесе и спроводи један разуман програм за отклањање штете. У случају када је оштећење животне средине локалне природе, онда је општина овлашћена да донесе и усвоји одговарајући програм за санирање те штете. У случају да се у свако време открије идентитет странке која је проузроковала штету, било на почетку или у току таквог програма, Влада или одговарајућа општина може да добије назад износ трошкова за санирање штете која је причињена услед одуговлачења, предумишљајем, или оштећењем странке.

5. Пре почетка спровођења програма рехабилитације, одговорно лице подноси министру предлог ради давања сагласности на исти. Ако се Програм рехабилитације односи и на остала министарства, оне су такође дужне да достављају своја мишљења и предлоге пре доношења одлуке. Пре давања сагласности од стране министра, Предлог програма за рехабилитацију постаје доступан јавности најмање 14 дана.

ДЕО 4: Процена утицаја на животну средину, сагласност, дозволе и овлашћења у вези животне средине

Члан 20

Процена утицаја на животну средину

1 Лице, предузеће, или јавна управа која планира да изгради један индустријски објекат, за прерађевину, велике подухвате или пројекте, уколико такав или сличан пројекат има потенцијала да причини штету по животну средину, најпре је дужна да процени утицај таквог пројекта на животну средину (ПУЗС) и о томе поднесе Министарству налазе ПЖС. (извештај ПУЖС).

2. Лице, предузеће или јавна управа која планира да модификује оперирање индустријског објекта или за прераду, уколико то представља потенцијалну опасност или повећава опасност због великог разбацања и проширења, најпре треба да процени ПУЖС и затим да исто подноси Министарству извештај о проналаженим проценама.

3. ПУЖС неће се затражити у случају изградње или модификације резиденцијалних, комерцијалних – неиндустријалних зграда, унутар реона предвиђених за такву изградњу по плану животне средине који је на снагу.

4. Влада, по добијању предлога од Министарства, донеће допунски нормативни акт ради сачињавања у складу са чл. 21, листе којом се спецификују (и) врсте

индустријских објеката за прераду, пројеката и радове за које се захтева ПУЖС и извештај ПУЖС (ии) врсте модификовања индустријских објеката за прерађевину, пројеката или радови за чији завршетак се захтева ПУЖС и извештај о ПУЖС

5. Влада, по добијању предлога од Министра, донеће допунски нормативни акт, који спецификује највиши степен детаља (и) опис процедура према којима ће се сачинити ПУЖС и (ии) опис информација која ће обухватити у извештају о ПУЖС. Такав допунски нормативни акт може да садржи процедуре као и разне информације зависно од разноликости планираних активности; а све имајући у обзир да ће те промене бити засниване на научну основу Сличне промене може бити и на основу величине планираних активности.

6. ПЖС и ПЖС извештај може да се сачини и подноси само од једног лица, предузећа (и) које је научно стручна и које су усавршене из области наука о животној средини за сачињавање ПУЖС, и извештаја о ПУЖС (ии) које поседују дозволу за ПУЖС од Министарства које овлашћује лице или предузеће да ради такав ПУЖС као и да сачини извештај о ПУЖС Влада, по добијању предлога од Министра, донеће допунски нормативни акт, којим спецификује минималне оправдане и недискриминирајуће услове које треба да испуни лице или предузеће да би добио дозволу-лиценцу о ПУЖС. Такав нормативни допунски акт обавезаће Министарство да налази чињенице за испуњавање постављених услова који су затражени допунским нормативним актом. Министарство неће наметнути лимитирање броја за издавање дозвола о ПУЖС. Нормативни допунски акт ће такође захтевати од носиоца дозвола за ПУЖС да раде ПУЖС и сачине извештај о ПУЖС на самосталан начин и на научној бази. Министарство неће издавати дозволу за израду ПУЖС ни једном лицу или предузећу до тренутка доношења допунског акта и док не буду прихваћени и објављени за јавност сви обрасцима за апликацију.

7. Министарство ће држати и ажурирати листу свих власника дозвола о ПУЖС. Министарство ће одмах пружити тај лист сваком лицу које захтева листу свих власника дозвола за ПУЖС. Међутим, ни Министарство нити било који други орган или цивилни службеник неће имати право да препоручује за пружане услуге од стране власника дозвола за ПУЖС.

Члан 21

Поступак процене утицаја на животну средину-давање сагласности

1. Сви јавни и цивилни службеници који су овлашћени да издају дозволе за изградњу, сва лица или предузећа која поседују дозволу за почетак активности изградње, биће обавезни да обављају основно усавршавање – тренирање за ПУЖС на основу постављених услова чланом 20. као и нормативним допунским актима у складу са чланом 20 овог закона..

2. У случају да јавни званичник прима захтев за дозволу ради изградње која предвиђа једну или више активности која су предмет ПУЖС услова по члану 20, јавни службеник ће обавестити подносиоца захтева за дозволу да се дозвола не може издати до тренутка сачињавања ПУЖС, односно подношења затраженог ПУЖС извештаја Министарству, односно до тренутка добијања одобрења од Министарства за заштиту животну средину, и да се све то донесе јавном службенику. Дотични јавни службеник обавестиће подносиоца захтева за дозволу да ПУЖС и извештај о ПУЖС може да се сачини од само једног власника дозволе о ПУЖС, издате од стране Министарства.

3. Пошто је Министарство добила извештај о ПУЖС, захтеваће одмах мишљење АКРА за извештај о ПУЖС и у року од шездесет (60) дана од дана подношења тог извештаја, или (и) ће се издати одобрење животне средине, или (и) ће бити одбијен захтев са детаљним образложењем зашто је то одбијено. Министарство може да уз одбијање предложи модификацију, уколико за то постоје могућности, предложена изградња или друге активности које ће Министарству омогућити да донесе односно одобри предлог.

4. Уколико један апликант просторне дозволе мисли да је одбијање његовог захтева за дозволу било арбитарно, каприциозно из одређених намера или пак не основан на научним чињеницама или одговарајућим стандардима који су на снагу, апликант може да обори то решење путем суда.

5. Министарство, на основу стручног мишљења КАЗЖС, у присуству апликанта, даје или одбија давање сагласности у року од два месеца од дана подношења захтева органу одговорном за издавање грађевинске дозволе. Решење којом се одбија давање ове сагласности садржи разлоге због којих је захтев одбијен и потребне сугестије за преиначење предложеног пројекта или извештаја о утицајима на животну средину.

6. Пре давања амбијенталне сагласности, одговорно министарство, преко КАЗЖС, у присуству апликанта обавештава јавност преко средстава јавног информисања, о могућностима вођења јавне расправе поводом пројекта и извештаја о утицајима на животну средину која ће трајати најмање 15 али не виси од 30 дана, ради давања мишљења и сугестија. Примедбе и сугестије јавности треба поштовати, међутим нису обавезујуће.

7. Министарство одговорно за животну средину објављује одлуку о давању сагласности путем средстава јавног информисања у року од седам дана од дана давања или одбијања захтева за давање сагласности.

Члан 22

Поступак за издавање еколошке дозволе за вршење делатности

1. Пуштање у рад изграђеног објекта или постројења и опреме која су била предмет процене утицаја на животну средину, не може се обавити без претходне еколошке дозволе коју издаје Министарство.

2. Еколошка дозвола се издаје за период од пет година у поступку апликације за технички пријем објекта и постројења или након истека пробног рада, али свакако пре издавања одобрења за рад.

3. Министар ће посебним актом утврдити потребне активности за доношење еколошке дозволе(одобрења), облик апликације, садржину еколошке дозволе, укидање дозволе, продужење важности као и регистар издатих дозвола(одобрења).

Члан 23

Амбиентално овлашћење

1. Непријудирајући одредбе чланове 20 и 21 овог закона, нико нема право да врши или предузме одређену делатност која може изазвати поремећај животне средине ако за вршење ове делатности није претходно није добијено одговарајуће овлашћење од Министарства.
2. У року од сест /6/ месеци од дана ступања на снагу закона, Министар утврђује листу делатности за које се тражи амбијентално овлашћење, облик апликације, процес апликације и садржину овлашћења.
3. Амбијентално овлашћење се не тражи за делатности које се врше ради процене утицаја на животну средину.

Члан 24

Информисање суседних држава

Ако реализација одређеног објекта може директно утицати на животну средину ван територије Косова, Министар одговоран за животну средину, након консултација са Владом и СПГС, информисе суседне државе о штетама које могу проуроковати намеравани објекти и пружа им пројектну документацију укључујући и извештај о утицајима на животну средину, у складу са Међународним конвенцијама, не ограничавајући се само на њих.

ДЕО 5 : Подстицајне мере

Члан 25

Екооски знак

1. Произвођачу производа за општу потрошњу, може се, у знак подршке, издати екооски знак ако производња, промет, потрошња и крајње складиштење производа проузрокује сасвим мале поремећаје у животној средини.
2. Услове и поступак издавања, добијања и коришћења екооског знака утврђује министар одговоран за животну средину.

Члан 26

Признања и награде

1. Признања и награде за достигнућа у области заштите животне средине додељују се за:
 - (a) технолошка решења и достигнућа,
 - (b) развојне и истраживачке пројекте,
 - (c) достигнућа у области амбуијенталног просвећивања и освешћивања
 - (d) допринос организација, стручних удружења и осталих невладиних организација за заштиту животне средине и за одређене личности,
 - (e) спречавање негативних ефеката у случајевима поремећаја животне средине.
 - (f) Производњу екооских производа и

(g) Посебним доприносима одрживог развоја, еко-ефикасности и рационализацију.

2. Поступак, начин и услове додељивања признања и награда прописује министар посебним актом.

3. Министарство организује и подржава јавне компање за освешћивање и васпитање становништва о значају заштите животне средине.

ДЕО 6. Посебне мере за заштиту животне средине

Члан 27

Интервентни планови у случају еколошког удеса

1. На предлог одговарајућих министарстава, Влада доноси планове за интервенције у случајевима могућих еколопких удеса, ванредних ситуација угрожености животне средине, здравља и живота људи.

2. Интервентни планови из претходног става садрже:

- /a/ врсте опасности као последица еколошког удеса,
- /b/ мере и поступке за ублажавање и отклањање непосредно штетних последица по животну средину,
- /c/ јавне власти за спровођење утврђених мера,
- /d/ одговорности и овлашћења за спровођење мера и
- /e/ начин усклађивања са интервентним мерама које се примењују на основу других закона.

3. Одговорни министар за животну средину има одговорност за припрему предлога плана, који ће бити објекат разматрања и прихватања од стране владе, укључујући и то:

/a/ Методологију за израду анализе опасности од еколошког удеса односно загађивања средине, приправним мерама у случају могућег еколопког удеса и мерама за отклањање последица удеса великих размера,

/b/ Начину вођења података о врсти и количини опасних материја у производњи, употреби, промету, превозу, складиштењу и одлагању, као и роковима за достављање података, и

/c/ Начину и критеријумима разврставања опасних материја.

4. Лица или предузећа која учествују у бизнису, производњи, транспорту, употреби, преради и/или депоновању опасних отпадака или опасних субстанци дужни су да израде и доставе Министарству, сваке друге године, докуменат који обухвата:

- (a) њихов план за интервенцију у случају амбијенталног удеса,
- (b) анализу могућих опасности за амбијентални удес;
- (c) опис превентивних мера и рехабилитационих мера у случају амбијенталног удеса;и
- (d) историју врста и износа опасних субстанци на основу категорије опасних субстанци.

5. Ако приликом еколошког удеса и других ванредних околности настаје опасност од загађивања и оштећења животне средине опасним и штетним материјама, правни или физички субјект, чија активност је доводила до угрожености и загађености средине је дужан да одмах обавести о томе одговарајућа министарства за животну средину и за безбедност у ванредним ситуацијама, ако и произвођача и продавца тих опасних материја.

6. Обавештење садржи податке о околностима удеса, месту времену, врсти и количини опасних материја и предузетим мерама.

Члан 28

Заштита ваздуха

1. Влада, након добијања предлога од Министра и имајући у обзир начела описана у члану 5, доноси допунски нормативни акт којим се утврђују максимални дозвољиви нивои емисије и имисије загађења ваздуха. Влада ће обезбедити да утврђени нивоји допунским нормативним актом буду у складу са могућностима Косова да то савлада разумним трошковима. Влада ће имати надлежности да снизи дозвољиви максимум емисије и имисије како би исте могла да сведе на нивоу Е3.

2. Заштита ваздуха спроводи се на нивоу земље према програму за заштиту ваздуха којим се, поред осталог, утврђују поступци и рокови за постепено постизање техничких стандарда и норми граничних вредности.

3. Субјекти који поседују извор загађивања ваздуха (загађивачи ваздуха) дужни су да техничко-технолошким и другим мерама обезбеђују да емисија у ваздух уде у граничним вредностима прописаних законом и другим актима.

Члан 29

Заштита воде

1. Влада, након добијања предлога од Министра и имајући у обзир начело описано у члану 5, доноси допунски нормативни акт којим се утврђује максимално дозвољиви ниво емисије и имисије загађивања воде. Влада ће обезбедити да утврђени нивоји допунским нормативним актом буду у складу са могућностима Косова да то савлада разумним трошковима. Влада ће имати надлежности да снизи дозвољиви максимум емисије и имисије како би исте могла да сведе на нивоу Е3.

2. Постујући стандарде и норме изнад граничних вредности загађивања воде, забрањено је:

/a/ испуштање у воде токсичних и нетоксичких, тврдых и течних материја или у гасовитом стању живих организама укључујући и генетски модификоване организме и разних облика енергије, које изазивају промену бистрине, декантације, таложења и мириса или друге промене у квалитету воде,

/b/ испуштање у јавне канализационе системе отпадних вода које садрже супстанце изнад граничних вредности или друге сличне штетне материјале

који могу проузроковати проблеме у канализационим системима или објектима за прочишћавање воде, и

/с/ коришћење запуштених бунара као септичке јаме за отпадне воде.

3. У циљу тражења стања загађености површинских и подземних вода, Хидрометеоролошки завод Косова у оквиру АЗЖСК и под јурисдикцијом Министарства, врши њихово систематско испитивање на основу подзаконских прописа, а сазнања о аксиденталној загађености вода одмах саопштава инспекцијским органима при одговарајућим министарствима.

4. Допунски нормативни акт донет на основу става 1 може да захтева од већих индустријских предузећа и јавних власти да имисија и загађење воде и мреже јавних вода, где је то потребно, инсталира потребна средства ради мерења и/или регистрација врсте и квантитета имисије и да Министарство стално достави те информације.

Члан 30

Заштита земљишта

1. Влада, након што је добила предлог од Министра и имајући у обзир начела описана у члану 5, доноси допунски нормативни акт којим се утврђују максимално дозвољиви нивоји емисије и имисије загађивача земље. Влада ће обезбедити да утврђени нивоји допунским нормативним актом буду у складу са могућностима Косова да то савлада разумним трошковима. Влада ће имати надлежност да снизи дозвољиви максимум емисије и имисије како би се исти могао свести на нивое ЕЗ.

2. Правни физички субјекти који својом активношћу врше истраживање и коришћење природних извора, сакупљање отпадака, пепела, шљаке и других материјала, односно спроводе друге активности које деградирају производни слој, изазивају ерозију земљишта или промене у режиму вода, дужни су да изврше рекултивацију површинског слоја земљишта, успоставе претходни водни режим и геомеханичку стабилност тла током пословања и након завршетка радова према пројекту за заштиту и рекултивацију одобреним од Министра у сагласности са Министром одговорним за пољопривреду.

Члан 31

Заштита од буке

1. Ради примене закона, Министарство доноси прописе којима се уређују дозвољени ниво буке у животној средини, методологија мерења буке, стандарди уређаја за мерење буке, услови које треба да испуне лиценцирани субјекти за мерење буке и вибрација, као и садржина документа о изворима буке који се стављају у промет.

2. Општине, у оквиру својих надлежности, доносе акт и предузимају мере за заштиту од буке и у том циљу својим актима о просторном планирању одређују зоне насеља, зоне одмора и рекреације и обезбеђују систематска мерења буке и вибрација.

3. Техничка документација за изградњу индустријских објеката, магистралних путева, железница, аеродрома и других извора буке и вибрација треба да садржи техничка решења за заштиту од буке и вибрација и подлеже анализи утицаја на животну средину.

Члан 32

Заштита од јонизујућег зрачења и радиоактивности

1. У циљу откривања присутности, утврђивања опасности, информисања и предузимања заштитних мера од јонизујућег зрачења према условима и поступку прописаних од стране одговарајућих министарства, врши се систематско испитивање и проучавање састав радионуклеида – радиоактивних материја у ваздуху, земљишту, рекама и језерима, атмосферских падавина, биљака и животиња, грађевинског материјала, пијаће воде и прехранбених намирница и то у нормалним условима, у случајевима основане сумње и ванредним приликама.

2. Испитивања из става 1. овог члана као и друга проучавања од посебног значаја за оцену радиоактивне угрожености становништва и средине врше институције које су лиценциране од стране одговарајућих министарстава.

3. Лиценциране институције које врше систематска истраживања радиоактивног садржаја материјала у животној средини и мерења интензитета зрачења су дужне да своје извештаје о извршеним испитивањима доставе одговарајућим министарствима.

4. Влада на предлог Министра доноси посебан акт којим се утврђују критеријуми и мере које треба предузети ради остваривања заштите од јонизујућег и радиоактивног зрачења.

ПОГЛАВЉЕ IV:

ЗАШТИТА ПРИРОДЕ

Члан 33

Заштићене зоне природе

1. Зоне с посебним природним вредностима од националног, међународног, регионалног и општинског интереса, уживају посебну заштиту законом.

2. Укупна заштита и очување природе, трајно коришћење природних добара, категоризација зона с посебним вредностима према међународним релевантним конвенцијама, поступци стављања под заштиту, заштита ретких и угрожених врста флоре и фауне, режим заштите према степену категоризације, начин њиховог третирања, учешће јавности у одлучивању о природи као и стручни надзор зона с посебним природним вредностима уређују се посебним законом.

Члан 34

Заштита биолошке разноврсности

1. Влада, након што је добила мишљење Института за природу и заштиту средине у оквиру КАЗЗС, имаће надлежности да донесе допунска нормативна акта која омогућују разумне мере за очување биодиверситета на Косову. Те мере ће се применити од стране Института за природу и заштиту средине

2. Функције за заштиту биодиверситета од стране Института за природу и заштиту средине у оквиру КАЗЗС, јесу:

/a/ утврђивање критеријума и услова за инвентарисање на научној основи ретких и угрожених врста флоре и фауне и осетљивих екосистема, којима прети уништавање, стално оптећење или деградирање,

/b/ идентификацију суштинских проблема и приоритета у старању, заштити и трајном коришћењу биолошке различитости,

/c/ стално истраживање и праћење стања биолошке разноврсности, њених генетских компоненти и разнородности врста, као и екосистема у циљу њиховог очувања, обнављања и коришћења на еколошким и биогеографским основима.

/d/ истраживање и стално праћење стања биодиверситета и њене генетицке састојке и њихову разноврсност као и екосистема са циљем очувања, умножавања и коришћења на еколоским основама.

ПОГЛАВЉЕ V:

ПРАЋЕЊЕ И ОБАВЕШТАВАЊЕ О ЖИВОТНОЈ СРЕДИНИ

Члан 35

Праћење животне средине

1. Праћење стања животне средине врши се на нивоу земље од стране Министарства преко Косовске агенције за заштиту животне средине /КАЗЗС/, која обезбеђује стално праћење средине, сагледавање стања и карактеристика природних вредности у простору и одређеном времену, надзирање деградирања кроз коришћење природних ресурса као и њиховог утицаја на човеково здравље.

2. Агенција је одговорна и за прикупљање и систематизацију базних података и других показатеља средине, као и података других субјеката одговорних за загађење и поремећај животне средине, укључујући воду, ваздух, земљиште, биолошку различитост, флору и фауну, климатске елементе, атмосферу, јонизујуће и нејонизујуће, као и штетних и опасних материја по животну средину.

3. Подаци који се прикупљају праћењем стања животне средине чине јавну информацију и обухватају се у информационој систему заштите животне средине. Подаци се саопштавају јавности преко јавних гласила и других облика јавног информисања.

4. Министар одговоран за животну средину посебним актом прописује критеријуме за утврђивање станица за осматрање, количину и учесталост мерења, класификацију појава које се посматрају, методологију рада као и облик и време извештавања података.

Члан 36

Праћење емисије и имисије и уписивање података

1. Свако лице, предузеће или јавни орган који је обухваћен сталним активностима које проузрокују велику или критичку амбијенталну штету, до тренутка када је таква странка предузела сталне мере ради обезбеђења емисије и имисије које проузрокују велику или критичку амбијенталну штету, у складу са максималним важећим нивојима, Министарство ће захтевати од њих да:

/a/ обезбеђују организовање праћења сопствених емисија,

/b/ учествују у трошковима праћења и надзирања имисија у утицајној зони,

/c/ воде податке о загађивању средине, укључујући првенствено податке о енергији, потрошеним материјалима и природи поремећаја животне средине, и

/d/ податке о врсти и количини опасних и штетних материја односно супстанци коришћених у вршењу делатности.

2. Податке из става 1. овог члана одговорни субјекти за поремећај животне средине су дужни да доставе Агеницији за заштиту животне средине Косова.

3. Министар посебним актом прописује садржину и метод вођења података, начин њиховог приказивања, методе праћења имисија, облик и време извештавања података добијених праћењем и потребну опрему за праћење и надзирање средине.

Члан 37

Информациони систем за заштиту животне средине

1. У циљу посматрања и праћења, евидентирања природних вредности и управљања животном средином, Министарство преко КАЗЖС организује и води информациони систем за заштиту животне средине.

2. Информациони систем за заштиту животне средине обухвата информације о:

/a/ природним изворима,

/b/ критичним или великим поремећајима животне средине,

/c/ употреби материјала и енергије,

/d/ штетним и опасним супстанцама,

/d/ пореклу и растурању отпадака,

/f/ емисијама према њиховим изворима,

/g/ одговорним лицима за критичне или велике поремећаје,

/h/ мерама и програмима рехабилитације,

/i/ оштећења животне средине и еколошким удесима,

/j/ здравственим и еколошким условима становништва,

/k/ зонама конзервације природе,

/l/ распрострањености биолошке различитости,

/m/ о регистру значајних природних карактеристика,

/n/ о врстима и депоновању

/o/ другим питањима која су везана за животну средину или се предвиђају овим законом.

3. Министарство и општине воде податке који нису саставни део информационог система за заштиту животне средине, а ообухватају без ограничења:

- /a/ сва субјекта која предузимају овлашћене активности и њихове делатности,
- /b/ захтеве, лиценце и друга слична овлашћења који се траже и издавају и свака даља информација везана за њих,
- /c/ сваку другу информацију која је добијена или обезбеђена према одредбама овог закона, одређене допунским нормативним актима,
- /d/ појединости о утврђеним новчаним казнама према овом закону, одговарајућој наредби или упутству.

Члан 38

База података - катастар загађивача

1. За утврђивање карактеристика и утицаја загађености на квалитет ваздуха, воде и земљишта, а нарочито заштићених објеката природе и њихово аналитичко приказивање, евидентирање субјеката одговорних за загађивање као и вођење Регистра штетних и опасних материја, Министарство води кадастар загађивача на нивоу Косова.

2. Министарство утврђује и доноси упутство за:

- /a/ облик и садржину катастра загађивача ваздуха, воде и земљишта као и објеката природе, и
- /b/ регистар штетних и опасних материја.

ПОГЛАВЉЕ VI:

ИНСТИТУЦИЈЕ ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Члан 39

Агенција за заштиту животне средине Косова

1. Агенција за заштиту животне средине Косова (АЗЖСК) ,основан овим законом, је институција која обухвата Хидрометеоролошки и Завод за заштиту природе и средине Косова, под јурисдикцијом Министарства , за обављање административних, Стручних и научно-истраживачких послова у области заштите животне средине, заштићених зона природе и хидрометеорологије.

2. Административни задаци КАЗЖС , су:

- /a/ давање мишљења о поступку оцењивања извештаја о утицају активности на животну средину и сагласности за издавање грађевинских дозвола,
- /b/ организација праћења и сагледавања стања животне средине,
- /c/ давање мишљења о поступку издавања амбијенталних сагласности за заштићенезоне природе,
- /d/ организација информативног система о заштити животне средине, и
- /e/ остали задаци утврђени законом.

3. Стручни, научни и истраживачки задаци КАЗЖС, су:

- /a/ израда Предлога стратегије Косова за заштиту зивотне средине и праћење спровођења исте након усвајања од Владе,
- /b/ припрема програма заштите зивотне средине из посебних области и працење њиховог спровођења, након усвајања од Владе,
- /c/ процену аката о планирању и просторњо планирање,
- /d/ припрема извештаја о стању животне средине,
- /e/ научна основа за израду мера за заштиту животне средине,
- /f/ научна и друге основе за заштиту биодиверзитета, природних конзервираних зона и друге мере конзервирања природе,
- /g/ припрема предлога за признања и награде у области заштите животне средине,
- /h/ истраживачки и развојни пројекти у вези са заштитом животне средине,
- /i/ припрема материјала за заштиту животне средине у васпитне сврхе као и већег освешћивања у вези животне средине,
- /j/ праћење, истраживања и обавештавање о атмосфери и хидросфери укључујући службу метеоролошке и хидролошке прогнозе,
- /k/ праћење развоја чисте технологије у вези са животном средином и
- /l/ остали задаци предвиђени законом.

Члан 40

Саветодавни одбор за заштиту животне средине

1. Скупштина Косова образује Саветодавни одбор за заштиту животне средине /у даљем тексту: Одбор/ ради давања савета Скупштини и Влади о питањима која се тичу заштити животне средине,

2. Одбор се састоји од 7 чланова које именује Скупштина. Чланови одбора се бирају
Из редова истакнутих стручњака и научника у области заштите животне средине.

Члан

Одбора не може бити запослен у Министарству за животну средину.

3. Одбор је самосталан у односу на сваки други ауторитет.
4. Одбор даје мишљења и сугестије Скупштини и Влади и обавештава јавност о Следећим питањима:

- /a/ стање и трендови заштите животне средине,
- /b/ стратегија и политика заштите животне средине и њихово усклађивање са међународним тендовима,
- /c/ усклађивање привредног развоја и заштите животне средине,
- /d/ закони који уређују заштиту животне средине,
- /e/ рад одговарајућих министарстава и активности општина у области заштите животне средине,
- /f/ јавне иницијативе, и
- /g/ друге функције утврђене законом.

Члан 41

Фонд Косова за животну средину

- 1 Оснивање се Фонд познат као Косовски фонд за животну средину (у даљем тексту: «Фонд»). Фонд ће имати жиро рачун додељен унутар Консолидованог косовског фонда.
- 2 Средства из жиро рачуна Фонда биће искоришћен само за побољшање средине, минимизирање опасних загађења и промовисање заштите животне средине.
- 3 Фонд ће се финансирати од:
 - (а) општих јавних фондова који се уплаћују у Фонд Консолидованог буџета Косова;
 - (б) приходи од амбијенталних такси, које одобрава Скупштина;
 - (с) новчане казне и таксе одобрене овим законом и прихода од загађивача;
 - (д) сваки грант или донаија специфично намењена Фонду.
4. Фонд неће служити за одобравање финансијске помоћи или кредита неком јавном органу, лицу или предузећу. Фонд ће бити субјекат законских захтева за јавно финансијско менаџирање и стандарде књиговодства. Свака куповина робе, услуга, послова или имовине новцем Фонда (и) стриктно ће се придржавати правила и законских допунских нормативних аката за јавно снабдевање, и (ии) треба да су директно повезани са циљевима утврђеним у ставу 2 овог цлана.

ПОГЛАВЉЕ VII:

СТРУЧНИ И ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР

Члан 42

Стручни надзор

Надзор над применом одредаба овог закона и других аката донетих на основу истог, врши Министарство.

Члан 43

Инспекцијски надзор

- 1 Инспекторат за животну зивотне средину је институција основана у оквиру Министарства. Инспекторат за животну средину је одговоран за вршење специфичних задатака којима је инспекторат задужен на основу овог закона и допунског нормативног акта донетим на основу овог закона».
- 2 Главног и друге инспекторе одговорне за животну средину именује Министарство и они су самостални у вршењу законом утврђених одговорности.
- 3 Инспектори се легитимишу на основу документа, чији облик и садржину посебним актом прописује министар одговоран за животну средину.

Члан 44

Овлашћења инспектора за животну средину

Влада доноси допунске нормативне акте којима се утврђују разложне и специфичне мере, надлежности, задаци као и одговорности инспектора за заштиту животне средине. У току израде нормативних допунских аката Влада ће утврдити потребне мере како би се инспектори за заштиту животне средине онемогућили да злоупотребљавају свој ауторитет или предузимају непоробне радње у вршењу својих задатака.

Члан 45

Обавезе инспектора за заједничко деловање

1. У случајевима када инспектор животне средине у вршењу инспекцијског надзора оцени да су, поред одредаба овог Закона, кршени и други законски прописи од значаја за заштиту животне средине је дужан да, упоредо са предузимањем мера за које је овлашћен, обавести и други надлежни орган, како би заједно извршили надзор и предузели законом предвиђене мере.

Члан 46

Овлашћења општинског инспектора за заштиту животне средине

1. У вршењу одговорности инспекцијског надзора над спровођењем мера за заштиту животне средине, општински инспектор је одговоран за надгледање локалних поремећаја животне средине, чије дејство не прелази границе Општина, а могу се решавати, контролисати и спречавати од самих општина.

Члан 47

Поступак по жалбама

1. У поступку вршења инспекцијског надзора инспектор доноси решења о предузетим наређујућим и забрањујућим мерама.
2. Против решења општинског инспектора незадовољна страна има право жалбе надлежном општинском органу.
3. О жалби на одлуку надлежног општинског органа, односно против решења инспектора на нивоу Косова, одлучује Министарство.
4. У спровођењу одредаба овог закона примењиваће се правила општег управног поступка.

ПОГЛАВЉЕ VIII: КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 48 **Прекршаји**

Сви допунски нормативни акти донети од стране владе у складу са овим законом садрже одредбе којима се утврђују новчане казне које се наплачују за прекршаје. Одредбама ових допунских нормативних аката обезбедиће се да те новчане казне буду с размерне врсти релевантних прекршаја и до мере прузроковане штете.

ПОГЛАВЉЕ IX: ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 49 **Акти Владе и министарстава**

1 Влада доноси акта предвиђена овим законом у року од 12. месеца од дана ступања на снагу овог закона.

2 Министарства доносе упутства која су предвиђена овим законом у року од 18. месеци од дана ступања на снагу овог закона.

3 Општине и одговарајући субјекти усклађују своја акта и активности са одредбама овог закона у року од 24. месеци од дана ступања на снагу овог закона.

4 До доношења аката из става 1., 2. и 3. овог члана примењиваће се одредба закона на снази.

Члан 50 **Право на примену**

Овај закон замењује сваки пропис из примењивог права који је у супротности са овим законом.

Члан 51 **Ступање на снагу**

Овај закон ступа на снагу усвајањем на Скупстине Косова, потписивањем од председника Скупштине и даном објављивања од Специјалног Представника Генералног Секретара.

Закон бр. _____
16. Јануара 2003.

Председник Скупштине Косова
Академик Неџат Даци